

Két apróság

Engedtessek meg nekem, hogy túl az elmúlt éven, az idei első hetekben kötelező visszapillantásokon, egy rövid pillanattal mégis visszatérjek az óesztendőre. Ami több más erénye mellett a Széchenyi emlékévé megtisztelő jelzőt is magán viselte. El is mondtak, meg is mutattak a legnagyobb magyar életéről, cselekedeteiről, alkotásairól szinte mindent, beszédekben, fogadásokon, vetélkedőkön, emlékérmeken, mívés kiadások elő- és utószavaiban. Magam a hatalmas életmű egy egészen apró, mégsem jelentéktelen részére emlékezem most, melyről úgy vélem, felidézése nem lehet híján a tanulságoknak.

Az Iparegyesület megalakításáról, annak körülményeiről lenne szó. Mint tudjuk, az egyesület tagjai úri becsületszóra megfogadták, hogy egy évig csak magyar iparcikkeket vásárolnak, támogatván ezzel a hazai gyártó cégek megerősödését. Bontsuk ki hát e két apró mozzanatot! Még hozzá úgy, hogy figyelmünket megosztjuk a múlt és jelen jellemző viszonyai között.

Nem vagyok híve a történelmi párhuzamok feltétlen keresésének, de úgy vélem, a reformkori és a mai magyar ipar állapotában felfedezhető némi hasonlóság. Ezek közül az elmaradottság, a gyatra minőség, a termelékenység alacsony szintje, a külföldi termékek túlsúlya, a tőkehiány emelhető ki leginkább. Az „új reformkor” – mely jelzővel oly gyakran illetik napjainkat – felgyorsult privatizációs törekvéseinek eredménye, hogy egyre több idegen cég, s velük együtt termékeik is megjelennek az országban, a fogyasztói piacon. Azon egyszerű oknál fogva, hogy nekik rendelkezésükre áll a mobil tőke, míg a magyar gazdaság – ki tudja, hányadszor történelme során – forráshiánnyal küszködik. Ismerem és nem is vitatom a hasonló fellelésekre adott illetékes válaszokat az új munkahelyek keletkezéséről, az államnak fizetett adók jótékony hatásáról, a technológiák és termékek minőségének javulásáról. Én csak attól tartok, nem esünk-e át – jó szokásunkhoz híven – a ló másik oldalára? Egy egészen friss felmérés adatai szerint a fővárosban már a hetven százalékot is meghaladta az üzletekben a külföldi fogyasztási cikkek aránya. Mely termékek árai – az ország lakosainak jövedelmével ellentétben – alig maradnak el a nyugati szinttől. Vidéken ez az arány csak körülbelül ötven százalékos, és a privatizáció még korántsem fejeződött be. A Magyarországon előállított külhoni termékek ára az olcsóbb munkaerő ellenére sem marad el számottevően az importáltakétól. Mindezek után feltehetjük a költői kérdést: szükség van-e egyáltalán a hazai ipar, a kimondottan magyar termékek fejlesztésére? A kérdés költői, ezért tán felesleges is megadni rá a múlt tapasztalataival igazolt, megerősített igen feleletet. Mint ahogy ezt Széchenyi és társai szóbeli válasz helyett konkrét cselekvés formájában megtették. Még hozzá igen egyszerű módon – s ez a kiemelt másik mozzanat – becsületszóra. Az akkori arisztokratáknak, akik a politikai életben is meghatározó szerepet játszottak, nem volt szükségük pecsétes szerződésekre, fiskálisok aláírásaira, hogy szándékaik komolyságát megerősítsék. Az adott szó megfelelően elkötelezte őket. Megszívlelendő példa lehetne ez politikusainknak, akik sűrűn és szívesen idézik Széchenyit, de mintha kora szellemétől még egy kicsit messze állnának.

CZÉGENY JÓZSEF

A filmkritikusok díjazottjai

Básti Juli a Sztálin menyasszonyában és civilben

Tegnap ítélték oda a Magyar Újságírók Országos Szövetsége filmkritikusainak díjait, amely értékelés minden évben éppen csak megelőzi a filmszemle értékelését. A legjobb filmnek járó díjat nem adták ki. Első filmes kategóriában Salamon András Zsötem, dokumentumfilm kategóriában Forgách András Privát Magyarország, ifjúsági film kategóriában pedig Böszörményi Zsuzsa Egyszer volt, hol nem volt című filmjét díjazták. A legjobb női alakítás díja Básti Julié lett, aki Bacsó Péter Sztálin menyasszonya című filmjében nyújtott szerepével vívta ki a kritikusok elismerését. A legjobb férfi alakítást a Zsötemben látták a kritikusok, mégpedig Lukács Andor teljesítményét jutalmazták szavazataikkal. Az operatőri munkát az idén nem díjazták a filmkritikusok.

Igazgatóváltás a színházban

Átadták az „Örökös tag” címeket

A társulatot dr. Ványai Éva alpolgármester köszöntötte, Nagy Lászlónak megköszönte 10 éves vezetői tevékenységét, Kormos Tibornak pedig jó munkát kívánt.

Nagy László önmagát idézte búcsúzóul, egy mondatot abból a beszédéből, amelyet 1986. október 4-én, a megújult színház nyitásakor mondott: „Legyen a színház a közösség, a nép színháza, szellemi otthona, általa is boldoguljon a szegedi nép, a nemzet, a kis haza.” Megköszönte a város színházpártoló lakóinak támogatását és kifejezte, örült, hogy egy évtizedig a társulat társaságát élvezhette.

Az új igazgató bemutatkozott és bemutatta két új munkatársát: Balázsné Winkler Zsuzsát, aki gazdasági, Szűcsborus Jánost, aki műszaki vezetőnek ment a (kő)színházba – a szabadtéri től.

Az új kitüntetést az igazgatóság a hagyományok ápolása, a múlt és a jelen értékeinek megbecsülése céljából hozta létre. A Szegedi Nemzeti Színház Örökös Tagja címet a „legalább 25 éve itt működő és elsőrangú feladatkörben kiemelkedő művészi munkát teljesített színésznek, díszlet- jelmeztervezőnek, karmesternek, karigazgatónak, rendezőnek, a művészeti igazgatásban maradandó

Horkits Erzsébet átveszi a díjat Nagy Lászlótól

Nagy László, a Szegedi Nemzeti Színház eddigi igazgatója tegnap adta át a helyét Kormos Tibornak, az új igazgatónak, akit a közgyűlés február 1-től nevezett ki. Erre az alkalomra időzítettek egy ünnepélyes színházi aktust is: a tegnapi társulati ülésen adta át a búcsúzó igazgató az újonnan létrehozott kitüntetést, az „Örökös tag” címet az arra érdemesített művészeknek.

értékű munkát végző vezetőknek, illetve ugyanilyen módon 20 éve ténykedő magánénekesnek, valamint 15 éve működő táncművészeknek” lehet adományozni.

A színházi kuratórium a mostani, első alkalommal a

következő 14 művészeknek (György József utolsó szegedi fellépésekor vette át) ítélte oda az „Örökös tag” kitüntetést, oklevelet és plakettet: Berdál Valéria magánénekes, Liszt-díjas, érdemes Művész; Décsy

Györgyi színművész; Gyimesi Kálmán magánénekes, Liszt-díjas, érdemes művész; Harmath Éva magánénekes, Liszt-díjas; Horkits Erzsébet művészeti titkár; Juhász József magánénekes, Liszt-díjas, érdemes művész; Karikó Teréz magánénekes, Liszt-díjas; Király Levente színművész, Jászai-díjas, érdemes művész; Mentés József színművész, Jászai-díjas, érdemes művész; Réti Csaba magánénekes, Liszt-díjas, érdemes művész; Sinkó György magánénekes, Liszt-díjas, érdemes művész; Szabady István magánénekes; Szalatsy István karmester, Liszt-díjas; Vargha Róbert magánénekes, Liszt-díjas művész.

(Úgy értesültünk, hogy a társulati ülés után Korcsmáros György főrendező értekezletet tartott a prózai tagozatnak a Kisszínházban, amelyen bejelentette, hogy korábbi nyilatkozatával ellentétben nem ajánlja fel az új igazgatónak: távozik a főrendezői posztról, ha az új vezető úgy kívánja. Legalább még egy évadban – 1992-93 – főrendezőként kíván dolgozni. Információink szerint Kormos Tibornak nem állt módjában reagálni a bejelentésre, mert nem volt jelen a tagozatértekezleten.)

S.E.

Megélni ponyva nélkül

Dudás Gyula halk szavú, fekete ember. Dudás Gyula könyvkereskedő, s valószínűleg olyasmit csinál Szegeden, amit rajta kívül senki: leginkább az úgynevezett magas irodalom forgalmazásából keresi a kenyerét.

– Gondolom, van állandó standja.

– Egy idő óta a JATE Klubban áruljuk a könyveket minden délután. Ezek főképpen kedvezményes áron kínált, leszázalékolt kiadványok és még véletlenül sincs köztük ócska krimi, vagy pornó.

– Ez pedig azt jelenti, hogy Ön üzleti szempontokat figyelmen kívül hagyva forgalmaz. Már megbocsásson, de megéri?

– Tulajdonképpen az állandó vevőkör számít. Tavaly a Tiszatájjal kezdtem, s havonta négyszázhusz darabot el is adok a lapból. Csakúgy, mint háromszáz Kincskeresőt. Hajnali háromtól terjesztem továbbá a Délmagyarországot, ezentúl, amikor van, a Szegedi Egyetemet, valamint a rákbetegek újságját: a Napfordulót.

– Mióta dolgozik a szakmában?

– Véletlenül kerültem a könyvforgalmazásba. Amikor Ópusztaszeren összegyűlt a világ magyarsága, a Nemzeti Parkban a Tiszatájat árultam. Ott keresett meg egy idős hölgy, s megkérdezte, forgal-

maznám-e a Püski könyveket Szegeden. Így indult, de például már a roppant türelmes a Szent Gellért kiadó könyveit is árulom. Napi 12–13 órát dolgozom, a feleségemmel, s olykor a fiam is besegít.

– Csak állandó, stabil helyen árul?

– Végzek üzletkötői munkát is. Ilyenkor főképpen a hiánycsökkentés érdekében. Egy helyen például kevés volt a három Pilinszky könyv. Összeveszték a vevők. De nagyon sok Lakitelki jegyzőkönyvet, Tildy könyvet, Csoróri esszékötetet, vagy Horn Gyula könyvet adtam el így.

– Arra nem gondolt, hogy önálló könyvüzletet nyisson?

– Nézze, mi önerőből dolgozunk. Egy ilyen üzletelhelység bérleti díja, rezsije nekünk megfizethetetlen.

– Ön szerint mi most a legnagyobb probléma a könyvkereskedői szakmában?

– Én színvonalas könyveket árulok, s igen megköszönöm a JATE Klubnak, hogy lehetővé teszi a forgalmazást. Ám néha jó lenne közelebb kerülni ahhoz a speciális vevőkörhöz, amely leginkább az én könyvemet keresi. Csakhát a Dugonics térről ki vagyunk tiltva. Nem értem, miért.

DAL

Zrínyi Ilona matematikaverseny

A Mozaik Oktatási Stúdió eljuttatta szerkesztőségünkbe a Zrínyi Ilona matematikaverseny Csongrád megyei fordulójának adatait. A versenyre 3-8 osztályos tanulók nevezhetnek, iskolájukon keresztül. A megrendezés időpontja 1992 március 6. A megyei verseny helyszínei: Szeged – Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola (Tel.: 10 122), illetve Makkosházi Általános Iskola (Tel.: 56 132); Csongrád – Kossuth Lajos Általános Iskola (Tel.: 63/31 653); Makó – Kálvin Téri Általános Iskola (Tel.: 65 / 12851). Az iskolák jelentkezéseiket a fenti helyszínek valamelyikére kell eljuttassák, 1992 február 15-ig. További információk a Mozaik Oktatási Stúdiótól kérhetők.

Levél Gregor Józsefnek

Tisztelt Művész Úr!

A Szegedi Operabarátok Egyesülete ez év január 20-án tartott beszámoló és vezetőségválasztó közgyűlésén a megjelentek egyhangúlag megbízták az elnökséget az alábbi szellemű levél megküldésével:

A Szegedi Operabarátok Egyesületének tagjai az elmúlt hónapokban aggodalommal és szorongással figyelték a Szegedi Nemzeti Színház, a Szegedi Nemzeti Operatagozata körül kibontakozott szenvedélyes, véleményünk szerint ártalmas, inkorrekt elemekkel tűzdelt harcot. A magunk részéről hiába igyekeztünk hangot adni azon meggyőződésünknek, hogy a színházon belül a hatalomért folyó küzdelem sajnos romboló és nem építő jellegű. Nem hallgathatjuk el azt a feltevésünket sem, hogy az elmúlt két évben kirobbant botrányok, a színházi produkciók, a színházvezetési tevékenység ismételt sajtóbéli elmarasztalásai e küzdelemnek ügyesen koreografált részei voltak. El kellett hitetni ugyanis a közvéleménnyel, illetőleg a város kulturális életéért felelősökkel, hogy hatalmas színházi válság van Szegeden, melynek megoldása sikerrel kecsegtető, elodázhatatlan, karizmatikus feladat. Aki nem látta a színpalak mögé, nem fedezték fel a megrendezett jelenetek, a megrendelt írások tudatos komponáltságát, nem ismerték a küzdelem egyes főszereplőinek szinte pathologikus elhivatottság érzését, azokban az emberekben a médiákban megjelent és a sügva-bügva terjesztett és egyoldalúan beállított tények, a későbbiekre nézve, döntő téveszmék kialakulását eredményezték. Az egyre inkább egyoldalúvá vált harc egy adott pillanatában Ön felhagyott az eredménytelennek tűnő józanságra intéssel, a profi szakértelem szükségességének további hangoztatásával, és mint e harc vesztese, de nem áldozata, visszavonult.

A történetek kapcsán szorongásunk és aggodalmunk nem oldódott, hanem fokozódott. Reméljük ugyan, hogy a több évtizedes szegedi operai hagyományok, mint sudár cédrus, mély gyökereikkel túléltek ezt a pusztító vihart. Mint az opera barátai, ehhez minden erővel hozzá kívánunk természetesen járulni mi is.

A bennünk munkáló másik érzés a hála és köszönet, amelyet Ön iránt táplálunk és amelyet szeretnénk ismételtel kifejezni. Hálásak vagyunk egyesületünk létrehozásában kifejtett munkájáért, a szegedi operai hagyományok két éven keresztül továbbéléséért és köszönjük Önnek, hogy több mint 25 éven keresztül kiemelkedő hangja, színészi, egyszerűen művészi kvalitásaival alapvetően hozzájárult az Operatagozat teljesítményének magas színvonalához, országos elismertségéhez. Tette ezt úgy, hogy mindvégig szegedi maradt. Öszintén reméljük, hogy a vihar múltával alkalma lesz Önnek, megaluvás nélkül, újra színpadra lépni és alkalmunk lesz nekünk Szegeden is az Ön művészetében kedvünket lelteni. Az ezen idők mielőbbi eljövetelét várva, reméljük és kívánjuk, hogy további, most már Szegeden kívüli, pályafutását kiemelkedő sikerek koronázzák. Ehhez mi, szegedi operabarátok ösztönén szurkolunk.

Tisztelettel:
az Operabarátok Elnöksége